

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Preceptoriu[m] Domini Gotscalci Hollen de ordine Heremitarum sancti Augustini

Hollen, Godescalcus

Nurmberge, 1521

VD16 H 4471

Honora patrem [et] matrem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30748

Preceptum Quartum

Pnt cōsumere: sed difficulter lucrari. Quia ipsi tam deficiūt in corpe: z non pnt amplius laborare. Ideo timēt sibi deficere: z sic parci efficiunt. vñ Aug. in quodā ser. Luz omnia vicia in sene senescunt: sola auaritia iuuenescit. Aliqui em̄ sunt si centum annis possent viuere haberēt: nec adhuc volunt alijs impartiri: nec pnt p se sumere. Et fortassis in breui moriuntur z relinquunt alienis diuitias suas vel hereditibus: qui male cōsumūt: z eis in modico subueniūt. Sed quō debēt se habere in illo defectu. Respōdes q̄ debēt deo cōsiderare: qui eos pauit a iuuetute. Ps̄. Facta cogitatū tuū in domino: z ipse te enutriet. ¶ Quinto sunt multoz p̄boz: z de antiquis factis loquunt. Vñ Inno. in li. de vtilitate cōditionis humane. Senex inquit velox est ad loquendum: tardus ad audiendum. Laudat antiquos: spernit modernos: vituperat p̄ns: cōmendat p̄teritū. hec ille. Qd̄ magis reprehēdibile est. s. mala facta defunctorum innotuāt z infamāt coram iuuenibus: qui nihil sciūt de excessib⁹ antiquoz. Et in hoc grauiter peccant infamādo defunctos qui nō possunt se excusare: z iam a deo iudicati sunt. Et quandoq; se de peccatis z malicijs suis que in iuuetute sua commiserunt tacent: z in hoc delectantur loqui de talibus turpibus factis cogitare z audire z hoc est signū q̄ habent corda impudica: z sunt inueterati diez maloz: quia dicitur Math̄. xij. Ex abūdantia cordis os loquitur. Et sic inficiunt iuuenes: z prebent eis malum exemplum. Vnde Grego. Tot mortibus digni sunt: quot in posteris exempla prauitatis relinquūt. xj. q. iij. c. p̄cipue. Sz qualiter debent se in hoc habere. Respondetur q̄ debent pensare dictum Apostoli: dicentis. Omnis sermo malus ex ore vestro non procedat. Et ratio est: quia iuuenes diu retinent verba seniorum z dicunt. Ista vba audiui a patre meo. Ideo si verba humilitatis z charitatis eis dixisset habuisset p̄miū: si ecōtra penā. ¶ Sexto sunt naturaliter passionati: q̄a sunt pleni doloribus z infirmitatibus. Vñ Innoce. in lib. de vtilitate conditionis humane. Si quis ad senectutē p̄cesserit cor ei⁹ affligitur: ca-

put cōcutit: languet spūs: fetet anhelitus: facies rugat z statura curuat: caligāt oculi: vacillant articuli: nares effluunt: crines defluūt: tremat tactus z deperit actus: dentes putrescunt z aures surdescunt. Senex facile puocat ad iram: z difficile reuocat. Hec ille. Sed quō se debent habere in illo defectu. Vñ q̄ debēt esse imitatores ch̄i qui dixit Math̄. xj. Discite a me: quia mitis sum z humilis corde. In patientia vestra possidebitis aīas vestras. Nam tales infirmitates sunt eis loco purgatorij: que pena est magis afflictua. Nam si omnia creabilia mundi simul arderent: z aliquis in medio illoz staret: non sentiret tantam penam quātam vna aīa in purgatorio exis. Ideo d̄. xxv. di. c. q̄ in aliud: q̄ igni purgatorij nulla pena est cōparabilis. Septia cōditio est q̄ si in pueritia male vixerunt: vix in senio veraciter conuertūtur. iuxta illud Prouer. xij. Adolescens iuxta viam suam gradiat: etiā cū senuerit ab ea non recedit. Vñ Aristo. vij. ethi. Difficile est cōsuetudini resistere q̄ assilatur nature. Non tamen est impossibile: q̄a deus pōt suscitare lapidib⁹ istis filios abrae: sz quō debēt se habere in illo defectu. Vñ q̄ debēt sibi p̄ponere mortem suam. Eccl̄. vij. Memorare nouissima tua: z in eternuz non peccabis. Vñ Grego. Nichil sic reuocat a pctis quantum frequens meditatio mortis. Vnde Aug. in li. de claustro anime. Tres inquit sunt nuni ei⁹ mortis. s. canicies: infirmitas z senect⁹. Insuper debent deū inuocare humili z cōtrito corde dicendo cum Dauid. Ne proicias me ī tempore senectutis: cuz defecerit virtus mea ne derelinquas me. Et recupere rare t̄ps p̄teritū cū bōis opib⁹. Sz diceres Amplius nō possum ieiunare z peregrinari: mane surgere z multum orare. Responsio. Sis patiens z habeas bonam volūtatē: z dñs recipiet volūtatē p̄ facto. Vñ Augusti. Coronat deus intus volūtatē: vbi non inuenerit facultatem.

¶ Honora patrem z matrem.

Septimo d̄ p̄ spūalis persona: vt est sacerdos diaconus v̄ subdiaconus z c̄. de quo apostol⁹. i. ad Corin. iij. Et si decem milia pedagogoz habeatis in

chro: tñ non multos p̄ses. In chro em̄ iesu
 z c. Hos em̄ tenemur honozare: non soluz
 verbo: sed imitatioe: vt nihil sentiamus de
 scriptura: nisi qđ ip̄i senserūt non transgre-
 diendo terminos eoz. De istis p̄sib⁹ dicit
 p̄pheta. Pro patribus tuis nati sunt tibi fi-
 lii: p̄pterea p̄p̄i p̄stebunt tibi. Tales sunt
 honozandi p̄pter eoz dignitatem. vtz. xii.
 q. i. c. duo sunt genera ch̄stianoz. Est autē
 vnum genus qđ mancipatā diuino officio
 z deditū cōtemplationi z orōni ab oī stre-
 pitu tēporaliū cessare conuenit: vt sunt cle-
 rici z deo deuoti. s. conuersi. Cleros enim
 grece foris latine. Inde h̄mōi vocant̄ cle-
 rici. i. sorte electi. Dēs em̄ de⁹ in suos ele-
 git. Hii enim sunt reges. i. se z alios in vir-
 tutibus regētes: z ita in deo regnū habēt
 z hoc designat corona in capite. Hanc co-
 ronā ab institutione romane ecclie accipi-
 unt in signuz regni qđ in ch̄ro expectatur.
 Hec Hiero. Idē sentit maḡ senten. li. iiii.
 di. xxiiii. dicēs. Corona em̄ signaculū est qđ
 signat̄ qđ in pte sortis misterii diuini. Co-
 rona regale decus signat: qđ fuisse deo re-
 gnare est. An̄ ministri ecclie reges esse de-
 bent: vt se z alios regant: quibus p̄trus
 ait. Vos estis genus electum: regale sacer-
 dotiū. Summitas capitis desup denuda-
 tur: vt eoz mens libera ad deum monstre-
 tur: qđ reuelata facie gl̄iam dei cōtemplēt.
 Summitas em̄ capitis est eminētia mētis
 denudatio capitis est reuelatio mētis. Cle-
 ricus em̄ dei secretoz nō debet eē ignar⁹.
 Tondent̄ etiā capilli vsq; ad reuelationez
 sensuū. s. oculoz z aurīū: vt vicia in corde
 in opa pullulantia doceātur p̄scindenda.
 Ne ad audiendū z intelligendū verbū dei
 p̄pediant̄. Hec maḡ sen. Jō d̄ extra de vi.
 z ho. cle. c. Si qđ clericus comaz relaxaue-
 rit anathema sit. i. excōicandus. Ibidem.
 Clericus neq; comā neq; barbā nutriat.
 Ibidē. c. clerici. vbi d̄. Clerici qui comam
 nutriūt z barbā: inuiti a suis archidiacono
 nis tondent̄. Idē. xxiii. di. c. si qđ. Unde
 maḡ sen. vbi. s. Tonsure autē ecclesiastice
 vsus a nazareis exort⁹ videt̄: qđ prius crine
 seruato deinde ob vite cōtinentiā caput ra-
 debāt: z capillos in igne sacrificii ponebāt.
 Hinc inoleuit vsus vt qui diuinis cultibus

mācipant̄ quasi nazarei id est sancti crine
 deposito inueniant̄. Hec historia ponitur
 Numeri. vi. Si adhuc aliqui crines quos
 eps deponit in p̄ma tonsura seruant p̄ sin-
 gulari facto. An̄ dicit maḡ vbi supra. Hinc
 ad Ezechielem d̄. Fili hoīs sume gladium
 acutum z duc sup caput tuū z barbā. In
 actibus em̄ ap̄loz pulscillā z aquilā hoc fe-
 cisse legim⁹. Paulus qđq; z alii quidam disci-
 puli ch̄ri hoc fecerunt. In h̄storis inueni-
 tur: qđ romani sc̄to Petro extraxerunt ca-
 pillos in moduz corone. Inde clerici ad re-
 uerentiam sancti Petri fecerūt sibi abscin-
 di crines: in hoc sibi volētes similari: ne ces-
 deret in verecundiam sancto Petro: z hoc
 vocatur corona. vnde versus. Virginis est
 fērtum: clericis corona: poete laurea: rex
 gestat diadema vel impator. Circa pre-
 dicta notandū est s̄m maḡm senten. li. iiii.
 di. xxiiii. qđ septem sunt spūaliū officioz
 gradus siue ordines: sicut ex sc̄toz patruz
 dicit̄ apte tradit̄: z capitis n̄ri Iesu ch̄ri
 exemplo monstraē: qui oīm officia in semet
 ipso exhibuit: z corpori suo qđ est ecclia eo-
 dem obseruādos ordines reliquit. Septez
 aut sunt p̄pter sepriformē gr̄az spiritus san-
 cti. Cuius qui non sunt participes: ad gra-
 dus ecclīasticos idigne accedūt. Hec maḡ
 vbi. s. Hii omnes tanq̄ spūales p̄ses sunt
 honozandi. Primus vocat̄ ostiarius qđ fuit
 primo inuētus a dauid in ve. te. qui posuit
 primo ianitores. vt ptz. i. paral. .ix. In no-
 uo testamēto p̄ ch̄m: qđ flagello eiecit de
 tēplo emētes z vendentes. vtz. Mat. xxi.
 Hoꝝ officiu est s̄m maḡm senten. lib. iiii.
 di. xxiiii. dicētē. Ostiarii qđ z ianitores sunt
 qui in ve. te. electi sunt ad custodiam tēpli:
 vt nō ingredereēt in illud immūdū. vt puta
 canes z excōicati. Sūt aut ostiarii dicti qz
 presunt ostiis tēpli. Ipsi em̄ tenentes cla-
 uem: oīa intus extraq; custodiant: atq; in-
 ter bonos z malos h̄ntes iudicūz: dignos
 recipiunt: z indignos respuūt. Hec maḡ.
 Idem d̄. xxi. dist. ca. clericos. in fine. Idem
 xxv. dist. c. plectis. Et qđ eps illū ordinat:
 dicit sibi tradēdo ei clauēs ecclie. Sic age
 z sic viue: qđ redditur deo rōnē pro his re-
 bus qđ clauib⁹ tradūtur. vtz. xxiii. dist. ostia-
 rius. Idē dicit maḡ vbi. s. Etiam adhuc

Preceptum Quartum

E tales essent solliciti q porci: canes: vacce:
 z alie bestie neq excoicati nō intrarēt tem
 plū. Quid aut pctm̄ z periculosum sit q ex
 coicati sunt in ecclia tpe diuinor. ptz p be
 atū Grego. li. ij. dial. de duabus montal-
 bus excoicatis a btō Bñdicto nota ibidē.
Scs vocat lectorat⁹: q fuit inuentus a
 Dauid in ve. testa. vt ptz. xxj. di. c. cleror.
 Cui⁹ officiu est legere pphetias veteris te
 stamēti. hoc ptz. xxv. dist. c. plectis. Et qñ
 eps illū ordinat: tradit ei codicem in quo le
 cturus est dicens. Accipe codices hmōl: z
 esto relator x̄bi dei habiturus si fideliter z
 vtiliter impleueris tuū officiu partem cum
 eis qui x̄bū dei fideliter ministrant. vt ptz
 xxij. dist. c. lector. Dicit magi sentē. vbi. s.
 q ch̄s hoc officiu impleuit cū in medio se
 nior libru Esaiē aperies legit. Sp̄s dñi
 sup me zc. vt ptz Lu. iij. vbi dicit. Et ve
 nit Nazareth vbi erat nutritus: z intrauit
 fm cōsuetudinē suā die sabbati in synago
 gam: z surrexit legere z tradit⁹ est ei liber
 pphete Esaiē: z reuoluit libru z iuenit lo
 cum: vbi erat scriptū. Sp̄s dñi super me.
A ppter qd z vnxit me z euangelizare pau
 peribus misit me: sanare contritos corde:
 predicare captiuis remissionem: z cecis vi
 sum: dimittere cōfractos: remissionē predi
 care annum dñi acceptum z diem retribu
 tionis. Et cū plicisset libru dedit ministro
 z dixit ad illos. Hodie impleta est hec scri
 ptura in aurib⁹ vris. **T**ert⁹ vocatur ex
 orcista qui ex greco in latinū adiurātes si
 ue increpātes vocant. Inuocāt em̄ sup ca
 thecuminiū vel sup eos q habēt sp̄m immū
 dum nomen dñi iesu ch̄isti vt egrediatur
 ab eis. vt ptz. xxj. dist. c. cleror. in fine. et
 xxv. di. c. perlectis. vbi dicit. Ad exorcistā
 ptinet exorcismos memoriter retinere ma
 nusq sup energuminos z cathecuminos
 ponere in exorcizando. Recitat magister i
 historijs. q salomon exorcismos fecit: id est
 coniuratiōes z gēmas: cū quib⁹ imūdi spi
 ritus eijciebant. Idē dicit Josephus. Vñ
 etiā princeps sacerdotū videns q Paulus
 eijciebat demonia solū adiurādo demōes
 in noīe Iesu: z sic coniurabant etiā illi. Vñ
 demon vn⁹ exiens de vno oblesso: os con
 iurātis pberauit. Itē exorcista cū ordina

tur: accipit de manu ep̄i libellū in quo scri
 pti sunt exorcismi: dicente sibi ep̄o. Accipe
 z cōmēda memorie: z habeto potestātē im
 ponendi manū sup energuminum siue ba
 ptisatum siue cathecuminiū. vt. xxij. dist. c.
 exorcista. Et tales fm magistrū sentētiarū
 vbi supra. debent an sp̄m mūdum h̄re: qui
 spiritib⁹ immundis imperet z malignū ex
 pellere de corde suo: quē expellūt de corpe
 alieno ne dicat eis. Adhēce cura temetip
 suz. Hoc officio vsus est dñs quādo salua
 sua tetigit aures z linguā surdi z muti di
 cens. Effeta. Et hoc officio vsus est cū de
 moniacos multos sanauit. Unde ch̄sus in
 euangelio de exorcistis. Si ego in p̄ncipe
 demonior eijcio demonia fili v̄ri. i. exorci
 ste in quo eijciūt. **Q**uart⁹ vocat acolit⁹
 De quo. xxj. di. c. cleror. in fi. Acolitū enim
 grece latine ceroferarij dicunt a deportā
 dis cereis qñ legenduz est euangelium aut
 offerendū est sacrificiū: tunc accendunt lu
 minaria ab eis z deportant: nō ad effugā
 dum tenebras: cuz sol eo tpe rutilat: sed ad
 signū leticie demonstrandū: vt sub typo lu
 minis corpalis illa lux ostendat. de qua in
 euangelio legit. Erat lux vera: que illumi
 nat oēm hominē venientē in hūc mundū.
 Idem dicit magi sentē. vbi. s. Ad acolitū
 ptinet pparatio luminariū i sacrario. Ipse
 cereū portat: ipse viceolū cum vino z aqua
 suggesta p eucharistia subdiaconis prepa
 rat. Hec ille. **E**x his ptz q illi qui habēt
 ordinem istū tenent z debent iuuare sacer
 dotē ad missam. Contra hoc faciunt multi
 ciues z clerici vxorati q verecundantur iu
 uare sacerdotes ad missam. In quib⁹ talis
 ptās est frustra: q isti faciūt cōtra actū sibi
 scriptū. xxij. dist. c. acolitus. Et cū ordina
 tur ab ep̄o: doceat qualiter in officio suo
 agere debeat: sed ab archidiacono accipit
 ceroferariū cū cereo vt sciat se ad accēden
 dum ecclie luminaria mancipari. Accipit
 z viceolū vacuū ad suggerendū vinum ad
 eucharistiā ch̄ri z sanguinē. Magi vbi. s.
 di. q hoc officium ch̄s testat se h̄re dicēs.
 Ego sum lux mundi: qui sequit me non am
 bulat i tenebris. Huius officij formā gere
 bant illi in veteri testamento: qui lucernas
 candelabri componebant z accendebant.

Tales ordinati possunt adhuc matrimoni-
um contrahere. vtz. xv. q. iij. c. sane. Sz si est
bigamus non debet vti privilegio clericali
vt ptz li. vj. de bigamis. ca. vnico. Altra-
ctionis antique dubiū p̄sentis declaratio-
nis oraculo decidētis bigamos omni pri-
uilegio clericali declaramus esse nudatos
z coertioni secularis fori addictos consue-
tudine contraria nō obstāte. ip̄s q̄q̄ sub ana-
themate phibemus deferre tonsuram vel
habitum clericalem. Hec ibi. Si tamen est
bigamus: pōt deferre tonsuram clericalem
nisi obstat scandalum vxoris. vt ptz de cle-
cōiug. c. Joānes. ¶ Quint⁹ vocat subdia-
conus. Hic est primus sacer ordo proprio
nole: z hoc dupliciter. Primo ratione ma-
terie: q̄a tangit materiā sacram. s. calicem
cōsecratū: quē nullus inferior t̄gere pōt.
Secōdo v̄ ordo sacer rōne voti solennis an-
neri: q̄ habet votū solēne p̄tinētie annexū
vt patet de vo. z vo. re. ca. vnico. libro. vj.
Nemo pōt h̄nc recipere nisi in decimocta-
uo anno. vt ptz extra de eta. z quali. ordi.
in cle. ca. vlti. De illis v̄. xxj. distia. ca. cle-
ros. ypodiacones grece quos nos dicim⁹
subdiacones: qui ideo appellātur sic: quia
subiacent officijs z p̄ceptis leuitarum z
oblationes in templo domini a fidelibus
ip̄s suscipiunt: z leuitis supponendis alta-
ribus deferunt. Hic em̄ apud Hæbreos na-
thinnei vocant̄ s̄m magistrū sententiarum
vbi supra. Illorū officium est calicem z pa-
tenā ad altare christi deferre: z leuitis tra-
dere: eisq̄ ministrare in omnibus que agū-
tur in sacramentis christi: viceolum quoq̄ z
aquam mantile z manutergium tenere: ep̄o
z p̄sbyteris z leuitis pro lauandis ante
altare manibus aquam p̄bere. Ep̄istolas
Pauli z canonicas apostolorum legere.
Idem patet. xxv. dist. ca. perlectis. Hic cū
ordinatur accipit patenā de manu ep̄isco-
pi vacuam z calicem vacuum. vt ptz. xxij.
dist. c. Subdiaconus de manu archidia-
coni accipit viceolum cū mantili z manuter-
gio. vt patet ibidem s̄m magistrum senten-
tiarum vbi supra dicentem. Hic lex conti-
nentie imponitur: quia altari p̄pinquātes
vasa corporis christi portant. Unde imple-
re debent illud Esa. li. Hūdāmini qui ser-

uis vasa dñi. vbi dicit. Et hoc officio vsus est
domin⁹ quando lintheo se precinxit z mit-
tens aquam in peluum pedes discipulorū
suorū lauit z tersit. vt patet Joannis. xij.
¶ Sextus est ordo diaconatus. Hic sexto
loco ponit̄ p̄pter numeri senarij p̄fectio-
nem s̄m magistrū sententiarū vbi. s̄. De illo
dicitur. xxv. dist. c. plectis. q̄ ad diaconū
p̄tinet assistere sacerdotib⁹ z ministrare in
oibus q̄ agunt̄ i sacris christi. s. in baptisma-
te: in crismate: in patena: in calice: oblatio-
nes q̄q̄ inferre z c. p̄dicare euangeliū z
ep̄lam. Nā sicut lectorib⁹ vet⁹ testm̄ ita dia-
conis nouum est p̄ceptū. Ad ip̄m q̄q̄ perti-
net officiū p̄cū. i. letante z recitatio noim.
hic ordo in veteri testō a tribu leui nomen
traxit. vt dicit mag⁹ senten. vbi. s̄. P̄ce-
pit iquit dominus moysi vt post ordinatio-
nē Aaron z filiorū ei⁹ p̄sūs ad diuini cul-
tus ministeria ordinarent̄ z consecrarent̄
dñō: z seruirent p̄ israel coram Aaron z fi-
lijs eius in tabernaculo: ipsiq̄ gestarēt ar-
cam z tabernaculum z oia vasa eius. Hec
magister. Hic ordinem nemo debet recipere
nisi in. xx. anno. vt ptz de eta. z quali. or-
di. in cle. c. vi. Cum tales ordinant̄ s̄m ma-
gistrū vbi. s̄. solus ep̄s manū eis ip̄onit: q̄
cum ad ministeriū applicant̄ ponit eis or-
natū. i. stolā sup leuū humerū: vt p̄ hoc itel-
ligant se accepisse iugū dñi suaue: z q̄cūq̄
laboris z sustentie in hac vita tolerat̄ q̄si
in leua portet̄ donec in dextera. i. in eter-
nitate requies habeat̄. Accipiunt z textus
euangelij: vt intelligat̄ se esse p̄cones euan-
gelij christi. Hec mag⁹. Habet etiam plures
alios actus. Ideo vti dalmatica q̄ est ves-
tis larga sic dicta: q̄ in dalmacie partib⁹
primo fuit eius vsus in signum q̄ habet lar-
gam p̄tatem in sacramentis dispensandis
quia absente p̄sbytero ipse pōt baptizare
z corpus christi erogare. vt ptz. xcij. dist. ca.
diaconi. Hoc officio vsus est christus quā-
do post cenā sacramētum carnis z sangui-
nis dispensauit: z quādo apostolos dormi-
entes ad orationē icitauit dicēs. Vigilate
z orate: vt non intretis in tentationem.
¶ Septimus ordo vocat̄ p̄sbyterorū. de
quo. xxj. dist. ca. clericos. Idem ponit magi-
ster vbi supra. P̄sbyter grece: senior in-

Preceptum Quartum

Interpretatur latine. Non pro etate vel decrepita senectute: sed propter honorem et dignitatem quam acceperunt presbyteri nominantur: qui morum prudentia et maturitate conuersationis precellere debent in populo. Dicuntur sacerdotes quasi sacri dantes: quia cum ordinantur inunguntur eius manus: ut intelligant se accepisse gratiam consecrandi: et charitatis opera ad omnes debere extendere. Accipit et stolam que tenet utrumque latus: quia debet esse munitus armis iusticie contra aduersa et prospera. Accipit enim calicem cum vino et patenam cum hostiis: ut per hoc sciat se accepisse potestatem deo placabiles hostias conferendi. Hec ille. Talis ordo non debet recipi: nisi in. xxv. ut patet de eta. et quali ordi. in cle. ca. Generalem ecclesie obseruantiam violantes antiquis iuribus in hac parte preferri decernimus: ut alio non obstante canonico possit quis libere i. xvij. anno ad subdiaconatus: in vicesimo ad diaconatus et i vicesimo quinto etatis sue anno ad presbyteratus ordines promoueri. Ratio huius est: quia leuite a vicesimo quinto anno seruebat in templo. ut patet Numeri. viij. Unde accipiens beneficium curatum ante annum vigesimum quintum ipso iure est priuatus. ut patet extra de electioe. ca. cuz in cunctis. Et curatus qui infra annum a collatione beneficii: non fuerit sacerdos: ipso iure priuatus est beneficio et residentia. ut patet de electione libro. vj. Hoc officio vsus est christus cum seipsum in ara crucis obtulit idem sacerdos et hostia. Et quando post cenam panem et vinum in corpus suum et sanguinem mutauit. Tales omni honore digni sunt. secundum illud Eccli. vij. Honora sacerdotes: et da eis partem ut mandatum est. Sunt enim sacerdotes ut patres honorandi propter septem. Primum quod sunt medici spirituales et medicinarum spiritualium confectores. Eccli. xxxvij. d. Honora medicum propter instantem necessitatem. Si ergo medicus corporaliter est honorandus: multo magis medicus spiritualis. Quia ipse conficit sacra que sunt medicine spirituales. ut de peni. di. i. c. i. actione. et de pse. di. ij. c. si quis scilicet. et di. xxxij. c. Tales sex his. Nam si vulnus habet in

corpore cito mittetis pro medico corporali: quanto magis si homo habet vulnus in anima id est peccatum mortale: que quidem anima preciosior est omnibus corporibus. Dubitatur vtrum clerici sacerdotes et religiosi possunt esse medici corporales. Videt magister Augustinus de anachona in li. de ecclesiastica prout dicens quod hoc potest intelligi dupliciter. Primo quantum ad consilium. Secundo quantum ad practicam et exercitium. Primo modo non interdicitur illis qui peritiam artis medicine bene nouerit: et qui visis signis secundum principia artis possunt consilium dare super curatione egritudinis. Hoc est laudabile et opus pietatis et virtutis. Secundo modo eis interdicitur enim qui honorat seruum alius cuius deum honorat. ut patet in. vj. ne cle. vel mo. ca. ut periculosa. Et hoc propter tria. Primum propter negocium seculare. Practicum enim exercitium artis medicine seculare negocium est: quia que medicorum sunt promittuntur medici: tractant fabilia fabri. ut dicit Hieronymus in prologo. Negociis secularibus se intermiscere est clericis interdictum. ut extra ne cle. vel mo. c. j. Secundum est lucrum temporale. Esse autem turpis lucri sectatores prohibet clericis et religiosi. Tertium est periculum mortale et potentissime quantum ad illam partem que chirurgiam vocat. Secundo quia sunt inter populum et deum deuoti mediatores atque fideles intercessores. ut patet Iohel. ij. Inter vestibulum et altare orabant sacerdotes dicentes. Parce domine pro populo tuo. Exemplo Moysi qui dixit domino. Exo. xxxij. Dimitte pro populo hanc noxam aut dele me de libro in quo scripsisti me. Ideo dicitur. i. q. ij. Ipsi sacerdotes pro populo interpellant et peccata populi comedunt: quia suis precibus ea delent et consumunt. Et quanto digniores sunt: tanto facilius in necessitatibus pro quibus clamant exaudiunt. Hec ille. super quo glo. Peccata populi comedunt id est pro peccatis oblata. Nam si oratio Moysi tantum valuit quando orabat pro populo manna eleuando quod tunc vincebat israel quando manna remittebat vincebat amelech. ut patet Exodi. xvij. quanto magis valet oratio sacerdotis contra hostes inuisibiles. Illi dicit episcopus tradendo et calicem cum vino et aqua et

patenam cū pane. Accipe potestātē offerē-
 di sacrificium in ecclesia dei tam p̄ uiuis q̄
 pro defunctis. vt ptz. xxv. dist. c. perlectis.
 Istud patet. xxxvj. dist. cap. si quis. Legit̄
 in libro Apum. q̄ quidam defunctus ad pe-
 nas purgatorij ductus cuiusdam sanctissi-
 mi viri precibus reuocatus ad vitam: hic
 tale quid visum in purgatorio ⁊ auditum
 referebat dicens q̄ anima cuiusdam (quē
 prius in vita cognouit) grauissime torque-
 batur in medijs ignibus purgatorij. Subi-
 to illa exultabunda clamabat. *E*ya miseri-
 cordissime deus nec ad finem oblitus es
 mei. Cui anima consores in pena. Unde in-
 quit tibi miserima in tam horrendis sup-
 plicijs exultatio. Et illa. *M*erito inquit ex-
 ultatio ⁊ tripudij: quia scire a domino est
 mihi datum in hoc instanti natum pueruz
 qui longe post futurus est presbyter. In
 cuius prima missa quam celebrabit: ab his
 penis ad requiez euolabo. Aliud exemplū
 patet de sancto patre nostro nicolao de to-
 letino: qui multas animas de purgatorio
 liberauit. vt patet in vitali fratrum. *T*er-
 tio sunt honorandi: quia angelis principibus
 ⁊ regibus sunt potēiores. De qua po-
 testate scribitur. xxvj. dist. c. duo sunt. dicit
 papa anastasius impatori. duo sunt inquit
 quibus hic mundus p̄ncipaliter regit̄. Au-
 ctoritas sacra p̄ncipaliter ⁊ regalis ptas. In
 quib⁹ tanto graui⁹ est p̄dus sacerdotū q̄n-
 to p̄ ipsis regimib⁹ hoim in diuio examine
 rōnem reddituri sunt. Et infra. Aurū non
 tā p̄ciosius est plūbo: q̄ regia ptate sit alti-
 or: ordo sacerdotalis. hec ibi. Ratio huius
 est: q̄ non angelis nō regib⁹ dictū est. Acci-
 pite sp̄m̄ sc̄m̄: quoz remiseritis pctā remit-
 tunt̄ eis ⁊ c. Nō impatori sed petro dictū
 fuit. Tūc dabo clauēs regni celoz. Et q̄d-
 cunq̄ ligaueris sup̄ terrā ⁊ c. Item nullus
 angelus nec aliq̄s impator: p̄t corp⁹ ch̄ri
 cōficere: sed sacerdos. Et i hoc est aliq̄ mō
 s̄lis btē marie virgini. Quia btā virgo ma-
 ria p̄ q̄nq̄ vba p̄cepit ch̄m. vt patet Lu. i.
 Fiat mihi s̄m̄ v̄bū tuū. Sic sacerdos confi-
 cit corpus ch̄ri p̄ quinq̄ verba. Et sicut im-
 mediate post cōsensum marie fuit ch̄s to-
 tus in vtero ei⁹: sic immediate post plationē
 v̄boꝝ p̄secratiōis ē verū corp⁹ ch̄ri. Sc̄do

sicut btā v̄go post ptū in manib⁹ suis ch̄m
 portauit: ⁊ in p̄sepe collocauit: sic sacerdos
 post cōsecrationē leuat corpus ch̄ri locat ⁊
 portat ad infirmos: ⁊ tractat illud in mani-
 bus. Tertio beata virgo fuit prius sacrata
 aīōē ch̄m cōcepit. Sic sacerdos pri⁹ sc̄fici-
 cat̄ ante q̄ cōsecrat corpus ch̄ri. Et laicus
 quantumcunq̄ sanctus ⁊ potens nihil age-
 ret etiam si verba cōsecrationis proferret:
 quia talis act⁹ depēdet ex caractere. *T*ō
 dicit Bernardus. *O* veneranda sacerdo-
 tū dignitas: in quoz manibus tanq̄ in vte-
 ro virginis filius dei incarnat̄. *I*git̄ sunt
 honorandi p̄ omnibus regibus p̄ncipi-
 bus ⁊ militib⁹. *Q*uarto honorandi sunt
 quia tota trinitas ac ipsa deitas in ipsis ho-
 noratur. Et patet in canone. ij. q. v. ca. ha-
 bet hoc pp̄rium. vbi dicitur. Congrue de-
 centerq̄ dominū in eius persona vide ani-
 mi cui⁹ ipse ē minister honorare. Sic d̄m̄
 in seruo. Ideo ch̄us dixit. Qui vos sper-
 nit me sp̄nit. Qui me sp̄nit: sp̄nit euz q̄
 me misit. Ergo sequit̄ a p̄trario. Qui sacer-
 dotem honorat: deū honorat: cuius mini-
 ster est. Cui⁹ exēplum ptz in Alexandro ma-
 gno: qui veniēs in iudeā cum p̄posito de-
 struendi ipsam: in visione habuit q̄ Joia-
 de summo sacerdoti sibi obuiam veniēti ho-
 nozem deberet impendere tanq̄ sup̄iori ⁊
 digniori se. Qui sic fecit: q̄a statim vt eum
 vidit p̄ntificalibus vestibus ornatū ⁊ lami-
 nam aureaz (vbi erat nomen dei scriptum
 s̄m̄ legem antiquā) in fronte pontificis: de
 equo descendit ⁊ dignissime veneratus est
 eū. De quo cū admirarentur p̄ncipes ei⁹:
 r̄ndit q̄ nō ipsum adorasset: sed deū: cuius
 principatus ⁊ vicem gerebat iste in terris.
 An veniens cū eo in hierl̄m ⁊ in templum
 d̄ni: cū maximis donis templū honorauit:
 ⁊ ferocitatem deposuit contra eos: ipsoꝝ
 ab oī tributo exemit. *Q*uinto sunt hono-
 randi: q̄a sacratissimo oleo consecrantur.
*T*ō dixit d̄s per os p̄phete. Nolite tange-
 re ch̄os meos: ⁊ in prophetis meis nolite
 malignari. Et quidā ali⁹ p̄ph̄a dicit. Qui
 vos tangit: tangit pupillā oculi mei. Ideo
 sancta v̄s ecc̄lia excōicat omnes qui ma-
 nus violentas mittant in sacerdotes: mo-
 nachos aut clericos. vt ptz. xvij. q. iij. cap.

Preceptum Quartum

Si quis suadente diabolo in hmoi sacri-
legii vicium vel crimen incurrit: q̄ in cle-
ricū vel monachum violentas manus inie-
cerit: anathematis viculo subiaceat: et nul-
lus eporū illum p̄sumat absoluerē: nisi mor-
tis vigente articulo. Ubi dicit glo. bixien-
sis. Idem est si pede ledat: vel si spuat vel
p̄fundat eū aqua. Excipiunt tamen ibidē
quidā casus ab illo canone. Ut si quis hoc
fecerit ex iocosa leuitate aut causa discipli-
ne. Vel viderit turpiter agentem cum ma-
tre: tūc percutiat eū realiter: et nō incurrit
sniam. ¶ Sexto q̄ sacra nobis p̄ eos mini-
strant. Ideo dicit canon. j. q. j. c. sacra-
menta. Sacerdotes licet mali sunt: honore ta-
men eos debemus p̄pter sacra: q̄a eque bñ
baptisat malus sicut bonus: quāuis peccet
ministrando sacra in pctō mortali. Etiam
eque bene cōsecrat malus sicut bonus. vt
ptz. j. q. j. c. Intra catholicā eccliam in mi-
nisterio corporis et sanguinis dñi: nil a bo-
no maius: nil a malo minus p̄ficitur sacer-
dote: q̄ nō in ministerio cōsecrantis: sed in
verbo p̄ficitur creatoris. Hoc etiam ptz
de alijs sacramentis: quia eque bene absol-
uit malus sicut bonus. et sic de alijs. Ingra-
tus est ergo sacerdotibus qui eos inhono-
rat: quia quādo hō ingredit̄ mundū: oportet
eum h̄re sacerdotē: sic etiā q̄ egredit̄.
¶ Septimo quia a chr̄o et dño deo hono-
rant̄. ptz quia chr̄s dixit ad leprosos. Ite
ostendite vos sacerdotibus. vt ptz. i. q. i.
Nonne. Item. xi. q. i. capi. sacerdotib⁹. vbi
dicit Grego. Quid mirū si illos pietas ves-
tra dignet̄ honorare: quib⁹ in suo eloquio
honorem tribuēs eos aut angelos aut de-
os ipse etiam appellat deus. Unde scriptū
est. Dijs non detrahes id est sacerdotibus
Exodi. xxv. Item labia sacerdotis custo-
diūt sapiētā: et legem exquirūt ex ore ei⁹:
quia angelus dñi exercitūū est Malach.
ij. Sed multi sunt qui cupiunt honorem sa-
cerdotij: sed vitam et mores et sciam que re-
quirunt ad sacerdotiū: omnino non curāt.
Contra quos. i. q. i. Utilissimus reputādus
est nisi precellat scientia et scititate: q̄ est ho-
nore p̄stantior. Omnino similes sunt illi lu-
po q̄ cupiebat laute viuere: et ad instigatio-
nem vulpis factus est baiulato: lignoz in

locū azini. Tandē lupus reuersus de clau-
stro cōquestus est grauitatē oneruz. Dixit
q̄ ei vulpes. Si possis venire ad sacerdoti-
um quietus viueres. Respondit. Qualiter
possem venire ad talem promotionē? Re-
spondit ei vulpes. Veni mecum: et ducam
te ad locum cōsecrationis. Et duxit eū ad
vnam decipulam. In qua cuz in ambobus
pedib⁹ illaqueatus esset vnus malleus ce-
cidit desup sup caput eius vsq̄ ad effusio-
nem sanguinis. Tūc dixit ei vulpes. Stes
quiete. Ista est p̄ma cōsecratio. Rñdit lu-
pus. Quot habeo adhuc tales cōsecratio-
nes? Rñdit. Quinq̄ adhuc habebis. Re-
spondit lupus. Utinam nūq̄ incepissem sa-
cerdotium. Moraliter. Sic multi cupiunt
honorem sacerdotij: sed vitam et laborem
sacerdotij minime curant. Octauo: quia a
regibus et principibus summe honorantur
xi. q. i. ca. sacerdotibus. vbi dicitur. Ecce-
lesiastica quoq̄ testatur historia: quia cū pie
memorie Constantino principi scripto ob-
late accusationes cōtra episcopos fuissent
libellos quidē accusationis accepit et ipsos
conuocās dixit. Ite et inter vos causas ve-
stras disponite: q̄ dignū non est vt nos tu
dicemus deos. Idem ptz. xcvi. dif. ca. In
scripturis legit̄ Constantinū dixisse. Si ali-
quē sacerdotē viderē peccare: aut aliquem
eorū qui monacho habitu amicti sunt: chla-
midem meuz explicarē vt cooperirē eum.
Sed cur est q̄ nō honorant̄: imo despiciuntur?
Rñr. q̄ hoc est propter malam vitam
eorū. Impleta est em̄ p̄ph̄ia Esaie p̄phete
c. vi. dicentis. Audite audientes et nolite in-
telligere visionē. Videte et nolite cognosce-
re. Exceca cor ppli huius et aures eius ag-
graua et oculos ei⁹ claudē: ne forte oculis
videat et auribus suis audiat et corde suo
intelligat vt cōuertat̄ et sanē eum. Tandē
sniaz repetit saluator p̄tra scribarū duriciē
Ioannis. xii. Dēs igit̄ moderni status cle-
rici deberent inspicere hanc sniam Esaie.
Si aliqua fides in eis esset: q̄s dubitat con-
tra eos plus militare q̄ contra laicos: cum
ipsi sint qui quotidie legunt scripturas tam
in hortis q̄ in studiis: et credunt ista esse car-
mina deliciarū. Nunquid eis deficit pro ne-
cessitate victus et amictus. Certe non. Nā

A abundanter prouisum est eis ab illo qui nihil horum possidet: sed sanguine suo hec et alia mercatus est. Numquid eis deest aliquid honoris? Lerte non. Nam ubique primos recubitus habent. Postquam enim sibi reputant qui eos non preferunt: salutant et rabbi vocant: imo dominos patres reuerendos: imo sanctissimos. Deest eis pax et tranquillitas: Minime. Nam dotati sunt multis priuilegijs et prerogatiuis ultra omnes qui morantur in terra: quod si contingit insultus inimicorum non ipsi exponunt eorum corpora pro tuitione populi et possessione sacerdotum: sed laici usque ad sanguinis effusionem imo corporis interitionem. Quid ultra christus facere debuit quod non fecit sufficienter: pro quibus nullam recepit gratitudinem ab ipsis. Alij laborant et angustiantur et fruuntur et exponunt se periculis terre et maris ut se nutriant ut sacerdotes sustentent. Et quomodo effugiet sciam christi dicentis. Qui scandalizauerit unum de pusillis istis qui in me credunt: expedit ut suspendatur in collo eius mola asinaria et demergatur in profundum maris. Alij laborant pro victu quotidiano: sed ipsi in labore hominum non sunt. Iohannes tenuit eos supbia et cetera. Sed iduratum est cor pharaonis. Iohannes christianitas occasione illorum plena est rapinis: guerris: spolijs: incendijs et furtis. Ita ut iam mittant manus violente in victos dominum: quia clerus suis abutitur priuilegijs et iuribus. Merito pati incipiet violationem eorundem. Regnum etiam contra regnum pugnat: christianus contra christianum: frater contra fratrem: subditus contra dominum: vicinus contra vicinum: sic quod vix potest inueniri patria ubi non sit dissensio aut guerra. Monasteria despiciunt: rustici spoliant et pauperum animalia replent coquinas potentum. Quid restat nisi quod perditionis filius veniat: Exactiones raptorum soluantur: et nihil horum restituunt.

De honore pastorum et platorum.

Oltimo debemus dare honorem patrum et platis et pastoribus: quorum prudentia gubernamur. De quibus Ecclesiasticus xliiij. Laudemus viros gloriosos et sanctos patres nostros. Tales dant scientiam ignorantibus. psalmus. Patres nostri narrauerunt nobis et cetera. Dant correctionem delinquentibus pro-

uverbio. i. Audi fili mi disciplinam patris tui. Indulget delinquentibus. psalmus. Quomodo miseretur pater filiorum: miseratus est dominus timentibus se. Debent enim habere disciplinam cum misericordia. utz. xlv. di. c. Disciplina vel misericordia multum destituitur si vna sine altera teneatur. Sed circa subditos inesse debet rectoribus iuste consulens misericordia et pie seueris disciplina. Sequitur. Misericordia est lenitas cum seueritate: faciendum est quoddam ex utroque temperamentum: ut neque multa asperitate exulceretur subditi: neque nimia benignitate soluantur. Hoc nimirum illa tabernaculi arca figurabat: in qua cum tabulis virga simul et manna est. Quia cum scripture sacre scientia est in boni rectoris pectore: si est virga distractionis: sit et manna dulcedinis. Hinc est quod David etiam ait. Virga tua et baculus tuus: ipsa me consolata sunt. Virga enim percutimur: baculo sustentamur. Sit ergo distractio iusticie que feriat: sit et consolatio baculi que sustentet. Hec ibidem. Vidi ego multos prelatos adeo austeros: quod propter eorum austeritatem recesserunt viri ab ordine: qui facti fuissent columine ordinis et puencie. Item subueniunt indigentibus Job. xxi. Pater eram pauperum. Subueniunt ope conuersationis: verbo predicationis et nutrimento cibationis. Tales plati sunt ut patres honorandi. teste Aug. in regula. Honore coram vobis sit platus vester et timore ac si coram deo substratus sit pedibus. Notandum quod plati spirituales in se debent habere septem si volunt honorari hic et in futura vita. Debent esse diuinitus vocati ad dignitatis eminentiam: veritate laureati studentes in scientia: largitate fecundati donantes beneficia: sanctitate decorati fulgentes innocentia: equitate constipati: carentes iniusticia. Primo dico quod debent esse legitime vocati ad dignitatis eminentiam. teste apostolo. qui ait ad Hebræos quod nemo sibi honorem assumat nisi qui vocatur a deo tanquam aaron. Et. viij. q. i. ca. In scripturis: ubi dicit. Locus regiminis desiderantibus est negandus: sed fugientibus offerendus sicut scriptum est. Hec quisquam assumat sibi honorem: sed qui vocatur a deo tanquam aaron. Sed multi prelati perhdolo: sollicitate vocationem